

Cuprins

ABREVIERI.....	11
----------------	----

STUDIUL INTRODUCȚIV

ȘEFULUI STATULUI LA ROMÂNI: ÎNTRE DEZIDERAT CONSTITUȚIONAL ȘI REALITATE POLITICĂ

Manuel Guțan	13
1. Obiective și scopuri.....	13
2. „Șefii de stat”	19
3. Autocrație și constituționalism liberal-democratic	20
4. Pluridisciplinaritatea metodologică și înțelegerea dreptului în context	28
5. Locul și rolul central al șefului statului în arhitectura constituțională românească.....	35
6. Dinamica autoritară a puterii politice în istoria constituțională românească.....	56
7. Istoria contează?!.....	73
8. Ce ne poate rezerva viitorul?.....	74
9. Structura volumului	81
Bibliografie.....	84

1

CHIPURILE AUTORITĂȚII DOMNEȘTI ȘI FORMELE CONTESTĂRII SALE. TIPARELE SOCIETĂȚII TRADIȚIONALE ROMÂNEȘTI ȘI INOVAȚIILE FANARIOTE

Oana Rizescu	92
1. Tranziția la fanariotism: continuitate și ruptură în sfera contestării politice.....	92
2. Discursuri publice și ascunse: clarificări metodologice	95
3. Discursuri publice și ascunse: caracteristici generale în contextul românesc.....	100
4. Discursuri domnești de tranziție: conexiunea bisericească, cea otomană și cea boierească.....	104
5. Discursuri boierești de tranziție: demersul antidomnesc, cel antigrecesc și convergențele lor.....	111
6. Ierarhia ecleziastică în tranziția spre fanariotism.....	120
7. Epoca fanariotă: discursul puterii.....	123
8. Epoca fanariotă: discursuri contestatate	130
Bibliografie.....	136

2

AVATARURILE AUTORITARISMULUI DOMNESC LA MIJLOCUL SECOLULUI AL XIX-LEA: ÎNTRE ABSOLUTISM (LUMINAT) ȘI CEZARISM (DEMOCRATIC) (1834-1866)

Manuel Guțan	149
---------------------------	-----

1. Autoritarismul domnesc și modernizarea constituțional-politică a Principatelor Române între 1800 și 1866	149
1.1. Modernizarea constituțională românească între transplant constituțional și imperialism constituțional.....	149
1.2. Transplant constituțional și autoritarism domnesc.....	156
2. Regulamentele organice și eșecul „monarhiei limitate” (1831-1858).....	162
2.1. Modernizarea constituțională și separația puterilor în stat în Regulamentele organice.....	162
2.2. Nașterea unui deziderat constituțional-politic: limitarea autoritarismului domnesc	166
2.3. „Monarhia limitată” și rolul domnului în Regulamentele organice	171
2.4. Viața constituțional-politică a anilor 1834-1848: între monarhia limitată și absolutismul (despotism sau lămurit) al domnilor regulamentari.....	179
2.4.1. Monarhie parlamentară sau monarhie limitată?	179
2.4.2. Adunările obștești și limitarea puterii domnești	181
2.4.3. Autoritatea domnească între contraputerea Adunării obștești și puterea protectoare.....	190
2.5. Instaurarea monarhiei absolute (1849).....	191
3. Un transplant constituțional de succes: cezarismul democratic (1858-1866).....	194
3.1. Adunările ad-hoc de la 1857 și căutarea unui model constituțional neautocratic.....	194
3.2. Radiografia unui experiment autoritarist: Convenția de la Paris din 19 august 1858	197
3.2.1. Interesul major pentru gradul de integrare legislativă și administrativă a Principatelor Române.....	197
3.2.2. Interesul secundar pentru problema diviziunii puterilor în stat.....	203
3.2.3. Imperialismul constituțional european și elita politică românească	210
3.3. Autoritarism domnesc vs regim parlamentar în viața constituțional-politică (ianuarie 1859-mai 1864)	213
3.4. Statutul dezvoltător al Convenției de la Paris (mai 1864) și autoritarismul domnesc gradual	219
4. Concluzii	226
Bibliografie.....	237

SEPARAȚIA PUTERILOR ÎN CONSTITUȚIILE DE LA 1866 ȘI 1923:
 MODERNIZAREA PERIFERICĂ CA GENERATOR DE AUTORITARISM
 STRUCTURAL

Bogdan Iancu	247
1. Introducere: constituția normativă ca simptomatologie și simbolistică a modernității	247
2. Constituția de la 1866	252
2.1. Recepție și distorsiune în transferul de modele constituționale.....	252

2.2. Universalism și etnocentrism în construcția națiunii.....	253
2.3. Națiunea restrânsă: „numărul și rațiunea” în construcția corpului politic.....	259
2.4. „Plevna internă”: Rolul regelui sub Constituția de la 1866.....	263
2.5. Formă și fond sub imperiul Constituției de la 1866.....	272
3. <i>La Belle Époque</i> : România Mare sub Constituția de la 1923.....	276
3.1. Un nou început? România Mare, între ruptură și continuitate.....	276
3.2. Constituția de la 1923: contextul și procesul de adoptare.....	283
3.3. Constituția din 1923 și legea electorală din 1926: ... cu reprezentarea minorității.....	290
3.4. Drumul către „dictatura regală”: rolul regelui sub Constituția din 1923.....	300
4. Concluzie.....	308
Bibliografie.....	309

4

SUB UMBRA EXCEPȚIEI: STAT, NAȚIUNE ȘI CONDUCĂTOR ÎN EPOCA EXTREMELOR

Cosmin Cercel	313
1. Istorie constituțională și experiență autoritară.....	313
1.1. Pentru o istorie constituțională a autoritarismului.....	313
1.2. Autoritarism, totalitarism, dictatură.....	316
1.3. Context istoric și ideologie.....	321
2. Către abis: de la starea de asediu la dictatura regală.....	323
2.1. Legalitatea liberală și statul națiune.....	323
2.2. Putere suverană și stare de asediu.....	327
2.3. Evoluții politice: întoarcerea suveranului.....	331
2.4. Între rege și Căpitan.....	335
2.5. Revoluția regală și statul carlist.....	340
3. Legalitatea sub asediu.....	348
3.1. Statul dual.....	348
3.2. Conducătorul.....	354
3.3. Depline puteri.....	358
3.4. Umbra excepției.....	361
3.5. Moștenirea autoritarismului de dreapta.....	366
4. Interregnum constituțional.....	369
4.1. Salvarea țării de la catastrofa totală.....	369
4.2. Limitele suveranității.....	373
4.3. Retribuție pentru dezastrul țării.....	377
4.4. Către o nouă dictatură.....	380
5. De la dictatura proletariatului la președintele Republicii.....	385
5.1. Stalinism dincolo de eternitate.....	385
5.2. Stat, drept și revoluție.....	386
5.3. Marea retragere juridică.....	389

5.4. Democrație populară.....	393
5.5. Dictatura proletariatului.....	397
5.6. Unitatea puterii de stat.....	403
5.7. Experiența comunistă.....	412
6. Concluzii finale.....	414
Bibliografie.....	415

5

„DACĂ NU NE LĂSAȚI SĂ NE ORGANIZĂM, NICI CONTROL
NU VOM AVEA, NICI ORGANIZARE”

Bogdan Dima	428
1. Obiective, ipoteze și metode.....	428
1.1. Obiectivele cercetării.....	429
1.2. Ipotezele cercetării.....	433
1.3. Metodele cercetării.....	436
2. Președintele a murit, trăiască Republica!.....	441
2.1. Deciziile Consiliului Frontului Salvării Naționale.....	441
2.2. Deciziile Consiliului Provizoriu de Uniune Națională.....	444
2.3. Deciziile Adunării Constituante.....	446
3. În căutarea legitimității.....	448
3.1. Metamorfoza șefului de stat.....	448
3.2. Alegerea alegerii directe a șefului de stat.....	452
3.3. De el legăm tot.....	460
3.4. Un Rege constituțional.....	470
4. Premisele constituționale ale activismului șefului de stat.....	474
4.1. Activismul ca autoritarism.....	474
4.2. Imposibila neutralitate a Președintelui.....	476
4.3. Incoerențele constituționale justificate.....	483
5. Concluzii.....	488
Bibliografie.....	491